

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/308/2021
Identifikačné číslo spisu:	6112215925
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6112215925.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Martina Holíča, v spore žalobcu F. P., bývajúceho v P., W. XX, zastúpeného JUDr. Michalom Slameňom, advokátom so sídlom v Martine, Šoltésovej 11, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej konajú Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 10C/63/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 27. apríla 2021 sp.zn. 14Co/55/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. marca 2020 č.k. 10C/63/2012-315 (v poradí druhým) zamietol žalobu a žalovanej priznal náhradu trov konania vo výške 100%. Rozhodol tak s odôvodnením, že žalobcom uplatnený nárok na náhradu škody, nemajetkovej ujmy a skutočnej škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím o väzbe podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) je premlčaný v zmysle ustanovenia § 23 zákona č. 58/1969 Zb., nakoľko rozhodnutie o zastavení trestného stíhania žalobcu zo dňa 30. júna 2010 nadobudlo právoplatnosť dňa 10. júla 2010 a týmto momentom začala plynúť jednoročná premlčacia doba na uplatnenie nároku žalobcu, ktorá tak uplynula dňa 10. júla 2011. Keďže žaloba bola podaná dňa 29. júla 2012, stalo sa tak po uplynutí premlčacej doby. Vo vzťahu k nároku žalobcu na náhradu skutočnej škody titulom nezákonného rozhodnutia o začatí trestného stíhania a zároveň nemajetkovej ujmy titulom nesprávneho úradného postupu žalovanej spočívajúcej v prietáhoch v konaní súd žalobu zamietol pre neunesenie dôkazného bremena ich existencie a príčinnej súvislosti medzi tvrdným zásahom do jeho práv a uplatnenou škodou. Potvrdenie vystavené spoločnosťou Richard Valent Construcció považoval súd za nedostatočné na preukázanie reálnej pracovnej ponuky

danej žalobcovi a dôvodu, z akého pracovný pomer napokon uzatvorený nebol, teda preukázania skutočnosti, že uzavretie pracovného pomeru zmarilo práve trestné stíhanie žalobcu. Z dokazovania tiež vyplynulo, že v čase, za ktorý si uplatňoval žalobca ušlý príjem v uvedenej spoločnosti, bol zamestnaný v colnej správe. Nepreukázaný ostal aj nárok na ušlý zisk vo forme zárobku žalobcu v zamestnaní na colnej správe, pretože pracovný pomer bol ukončený súhlasným prejavom vôle bez uvedenia dôvodu dňa 4. novembra 1993 a tvrdenie žalobcu, že ho zamestnávateľ po skončení trestného stíhania vezme v prípade oslobodenia späť, nebolo ničím preukázané. Navyše žalobca v tom čase podnikal a preto by musel preukázať, že jeho príjem z podnikania bol nižší ako predpokladaný zárobok. Nárok na náhradu skutočnej škody vo forme mzdy vyplatennej zamestnancovi firmy žalobcu súd nemohol akceptovať, pretože žalobca mal vo svojej firme najmenej dvoch zamestnancov a tvrdenie, že by práve tento zamestnanca nezamestnával, ak by mohol vycestovať do zahraničia, nebolo objektívne preukázané. Náhradu skutočnej škody vo forme trov obhajoby žalobca nepreukázal, nakoľko súdu nepredložil žiadny dôkaz o zastupovaní, vyúčtovaní a úhrade trov obhajoby. Vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej priet'ahmi v konaní smerujúcej voči žalovanej zastúpenej Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky žalobu zamietol z dôvodu, že žalobca v konaní nepredložil rozhodnutie o preskúmaní postupu policajného vyšetrovateľa (alebo iné), ktorým by bolo konštatované, že sa policajný vyšetrovateľ alebo prokurátor dopustili nesprávneho úradného postupu a zbytočných priet'ahov v konaní. Je zrejmé, že trestné stíhanie trvalo dlho, ale podľa názoru súdu táto skutočnosť bola spôsobená najmä z dôvodu nedosiahnuteľnosti spoluobvineného, preto faktické trestné stíhanie žalobcu trvalo v skutočnosti kratšiu dobu. O trovách konania rozhodol podľa § 255 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 27. apríla 2021 sp.zn. 14Co/55/2020 napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne (§ 387 ods. 1, 2 CSP). Žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP). Odvolací súd mal zato, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, založené na správne zistenom skutkovom stave a náležite odôvodnené, pričom s jeho odôvodnením sa stotožnil v celom rozsahu a odkázal naň v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd uviedol, že žalobca skončil svoj pracovný pomer v štátnej správe dohodou o skončení pracovného pomeru zo dňa 4. novembra 1993, z ktorej nevyplýva, že by dôvodom skončenia pracovného pomeru bolo práve trestné stíhanie žalobcu, a preto chýba príčinná súvislosť medzi trestným stíhaním žalobcu a ukončením pracovného pomeru. Tvrdenie, že zamestnávateľ vezme žalobcu späť po ukončení trestného stíhania preukázané nebolo. Odvolací súd konštatoval, že žalobca síce v odvolaní napáda jednotlivé závery súdu prvej inštancie, avšak bez konkrétnych námietok súvisiacich s nimi. Pokiaľ išlo o námietky týkajúce sa priet'ahov v konaní, odvolací súd uviedol, že včasnoscť vykonania úkonov v trestnom konaní a správnosť postupu orgánu činného v trestnom konaní nemôže vyhodnocovať civilný súd konajúci o žalobe na náhradu škody a navyše bez návrhu na vykonanie dokazovania v prvoinštančnom konaní oboznámením sa s konkrétnym vyšetrovacím spisom, zameraným na preukázanie porušenia konkrétnej zo zákona vyplývajúcej povinnosti orgánom činným v trestnom konaní, pričom žalobca takýto návrh v konaní nevzniesol. Poukázal na znenie ustanovenia § 9 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), v zmysle ktorého možno pri porušení povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote vychádzať len z výsledkov vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa policajného zboru, povereného príslušníka policajného zboru, vyšetrovateľa finančnej správy alebo povereného pracovníka finančnej správy, prokurátorom. V prejednávanej veci však žalobca takýto dôkaz nepredložil. Rovnako z uvedeného dôvodu nemožno objektívne konštatovať ani priet'ahy v konaní, keď nebol vznesený návrh na oboznámenie vyšetrovacieho spisu, z ktorého by bolo možné (a zároveň nevyhnutné) posúdiť i zložitostť a právnu náročnosť vedenej trestnej veci. Žalobca nesprávnosť úradného postupu jednotlivých orgánov činných v trestnom konaní inak nepreukázal. Výrok o trovách konania potvrdil ako vecne správny, nakoľko nevzhliadol žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré by v tomto prípade nemal žalovanej priznať nárok na náhradu trov konania a aplikovať ustanovenie § 257 CSP. Trovy odvolacieho konania nepriznal žalovanej z dôvodu, že jej žiadne nevznikli.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) pre nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 písm. a) a b) CSP. Za nesprávny označil záver súdov nižšej inštancie o premlčaní jeho nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, ktorú odvolací súd posúdil v zmysle § 23 zákona č. 58/1969 Zb. v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou súdov s poukazom na judikát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 36/2020. Podľa tohto rozhodnutia sa premlčanie práva na náhradu nemajetkovej ujmy za rozhodnutie o väzbe spôsobenej poškodenému za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. nemôže posudzovať podľa § 23 cit. zákona ale podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z. nie je podmienený povinnosťou podať proti rozhodnutiu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok. Vzhľadom na tieto závery mal žalobca zato, že jeho nárok nie je premlčaný, keďže žaloba bola podaná 29. júla 2012 a rozhodnutie o zastavení trestného stíhania nadobudlo právoplatnosť 10. júla 2010. Návrh na predbežné prerokovanie nároku bol podaný 1. júna 2011. V prípade aplikácie § 22 ods. 3 zákona č. 58/1969 Zb. dochádza k predĺženiu premlčacej doby v rozsahu 163 dní pri nároku voči Ministerstvu spravodlivosti SR a o 42 dní pri nároku voči Generálnej Prokuratúre SR. V súvislosti s tým žiadal, aby dovolací súd vyriešil otázku, či aplikácia premlčania podľa ustanovenia § 23 zákona č. 58/1969 Zb. bola v danom prípade správna a nemalo dôjsť k aplikácii premlčacej doby podľa Občianskeho zákonníka. Pokiaľ by dovolací súd dospel k opačnému záveru, argumentoval proti aplikácii námietky premlčania rozporom s dobrými mravmi ako neprimerane tvrdým postihom voči žalobcovi, ktorý bol 17 rokov vystavený pochybeniu orgánov činných v trestnom konaní a to s poukazom na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. III. ÚS 2552/1, IV. ÚS 3542/20, III. ÚS 44/2017. Za nesprávny označil žalobca aj právny záver odvolacieho súdu, že dôvodom ukončenia jeho pracovného pomeru s Colným úradom Žilina nebolo trestné stíhanie vedené proti nemu nezákonne. Žalobca poukázal na skutočnosť, že ešte pred ukončením pracovného pomeru dohodou, došlo k okamžitému skončeniu pracovného pomeru so žalobcom pre hrubé porušenie pracovnej disciplíny z dôvodov totožných ako vo veci, v ktorej bolo vedené trestné stíhanie žalobcu. Týmto bola nepochybne preukázaná príčinná súvislosť medzi ukončením pracovného pomeru a vzniknutou škodou. Žalobca okamžité skončenie pracovného pomeru napadol na súde, pričom jeho zamestnávateľ netrval na okamžitom skončení pracovného pomeru z dôvodu, že došlo k mimosúdnej dohode. V žiadnom ustanovení zákona nie je obmedzenie uvádzajúce, že náhrada škody nebude poskytnutá, ak došlo k ukončeniu pracovného pomeru dohodou, kde zo strany zamestnávateľa podľa v tom čase platného Zákonníka práce mohlo dôjsť k okamžitému skončeniu pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa. Žalobca má zato, že táto otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená a je daný dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala (sp.zn. 5 Cdo 126/2009), preto z titulu priamosti za následok došlo k rozviazaniu pracovného pomeru nepochybne z dôvodu trestného stíhania. Vo vzťahu k požadovanej náhrade škody za pracovný pomer v Španielsku žalobca uviedol, že o tejto skutočnosti informoval aj povereného vyšetrovateľa v čase, kedy bola ponuka aktuálna. Keďže z dôvodu trestného stíhania pracovnú ponuku prijať nemohol, nie je zrejmé, ako inak mal preukázať vznik ujmy v podobe ušlej mzdy, ktorá bola spôsobená nemožnosťou nastúpiť do pracovného pomeru. Obdobne odvolací súd postupoval aj pri náhrade škody, ktorá vznikla žalobcovi platením mzdy pre jeho zamestnanca. Nesprávne právne posúdenie nároku na náhradu trov na obhajobu žalobca videl v tom, že aj keby nepredložil do súdneho spisu plnú moc advokáta, je nespochybniteľné, že bol v trestnom konaní zastúpený advokátom. Preto mu mal súd priznať takú výšku škody, ktorá zodpovedala odmene advokáta podľa v tom čase platnej vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Účelnosť nákladov na obhajobu sa dá stotožniť s ich nevyhnutnosťou alebo právnou pomocou v zmysle čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a preto sa trovy právneho zastúpenia vo všeobecnosti za účelne vynaložené považujú (sp.zn. III. ÚS 481/2015). Žalobca nesúhlasil ani so záverom odvolacieho súdu, že nepredloženie potvrdenia o pochybení orgánov činných v trestnom konaní, resp. rozhodnutia o preskúmaní ich postupu je obligatórnou náležitosťou pre priznanie náhrady škody za prieťahy v konaní. Týmto spôsobom sa odvolací súd odklonil od právnej praxe s poukazom na rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 4Cdo 125/2019, 4Cdo 183/2009, 3Tdo 37/2017 a 4MCdo 15/2009. Mal zato, že nezákonný postup orgánov činných v trestnom konaní bol potvrdený samotným zastavením trestného stíhania voči žalobcovi. Je nepochybné, že dĺžka konania 17 rokov je zjavne neprimeraná a obmedzujúca. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia oboch súdov nižších inštancií a vec vrátil

súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne správne a plne sa stotožňuje s jeho odôvodnením. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu (por. 9 Cdo/72/2020, 9 Cdo/260/2021), nie strany sporu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad (por. 9 Cdo/72/2020, 9 Cdo/260/2021).

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Dovolaťel prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

10. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/), alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolaťela vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 421 CSP v spojení s § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

12. Otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii alebo interpretácii procesných ustanovení). Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú

výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

13. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietal nesprávne právne posúdenie sporu odvolacím súdom v otázke premlčacej doby podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. pokiaľ išlo o jeho nárok na náhradu škody, nemajetkovej ujmy a skutočnej škody za nezákonné rozhodnutie o väzbe, ktorá mala byť správne vyriešená tak, že jeho nárok premlčaný nie je, pretože premlčanie sa v tomto prípade posudzuje podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tejto otázke odôvodnil poukazom na závery rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. R 36/2020.

14. Takto žalobcom zadaná právna otázka by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP iba vtedy, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý nebolo odvolaniu žalobcu vyhovieť a pre ktorý bolo potvrdené ako vecne správne zamietajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie. V tomto prípade však rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo na vyriešení predmetnej právnej otázky, a to z dôvodu jej neuplatnenia žalobcom v základnom konaní (a to ani v rámci podaného odvolania). Súd prvej inštancie totiž zamietol žalobu v tejto časti z dôvodu žalovanou uplatnenej námietky premlčania podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb. (viď body 18, 19 rozsudku súdu prvej inštancie), pričom žalobca tento právny záver súdu prvej inštancie v odvolaní žiadnym spôsobom nenamietal, ktorú skutočnosť konštatoval už odvolací súd (viď bod 31 rozhodnutia odvolacieho súdu). Pokiaľ žalobca nevyužil možnosť obrany námietkou nesprávneho právneho posúdenia premlčacej doby podľa ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. v základnom konaní a tento záver v odvolaní nijako nespochybňoval, napriek tomu, že namietaným spôsobom posúdil námietku premlčania už súd prvej inštancie, nemôže sa úspešne domáhať preskúmania tejto právnej otázky až v dovolacom konaní.

15. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je totiž vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

16. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd, alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu tak byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat' konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania, v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná právna otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejmá), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to

nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne).

17. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelým (*vigilantibus iura scripta sunt*). Ak potom žalobca námietku nesprávneho posúdenia premlčacej doby zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnil v odvolacom konaní, v rámci ochrany svojich práv, hoci mu bola známa už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (por. 9 Cdo 69/2021, 9 Cdo 79/2021).

18. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (por. II. ÚS 70/2017).

19. Z týchto dôvodov sa dovolací súd nemohol vecne zaoberať položenou právnou otázkou žalobcu týkajúcou sa posudzovania premlčacej doby pri nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. a to ani vo vzťahu k jeho argumentácii o rozpore námietky premlčania s dobrými mravmi, ktorá tiež bola žalobcom uplatnená po prvý krát až v rámci podaného dovolania.

20. Dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP a otázku v doterajšej praxi dovolacieho súdu neriešenú žalobca formuloval tak, že žiadne ustanovenie zákona nie je obmedzenie uvádzajúce, že náhrada škody nebude poskytnutá, ak k ukončeniu pracovného pomeru došlo dohodou, avšak zo strany zamestnávateľa podľa v tom čase platného Zákonníka práce mohlo dôjsť k okamžitému skončeniu pracovného pomeru.

21. V tejto časti dovolania žalobca v podstate napadol záver súdov nižších inštancií o neexistencii príčinnej súvislosti medzi skončením jeho pracovného pomeru dohodou a trestným stíhaním. V dovolaní vyjadril nesúhlas s vyhodnotením skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie a predostrel vlastné právne závery o existencii príčinnej súvislosti založené na vlastnom hodnotení skutkového stavu vo svoj prospech. Otázka, ktorú na základe svojej predstavy o tom, ktorý dôkaz bol vo veci podstatný a ako ho mali sudy vyhodnotiť, sformuloval, táto však nie je a ani nemohla byť kľúčovou pre rozhodnutie odvolacieho súdu z viacerých dôvodov. Jednak preto, že opätovne ide o argumentáciu neuplatnenú v odvolaní žalobcu (tá bola založená na neprimeranej dĺžke trestného stíhania a na nepreukázanom tvrdení žalobcu o príslube jeho dovtedajšieho zamestnávateľa) a zároveň ide o otázku čisto hypotetickú, ktorá nemá priamy dosah na prejednávanú vec a na ktorej odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie, keď zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že dovolateľ pracovný pomer skončil dohodou a nie okamžitým skončením pracovného pomeru zamestnávateľom. Súd nemôže založiť svoje rozhodnutie na simulácii rôznych možných skutkových okolností, ale na riadne zistenom skutkovom stave vyplývajúcom z vykonaných dôkazov. Pokiaľ, ako to uvádza dovolateľ, došlo po okamžitom skončení pracovného pomeru zamestnávateľom následne k dohode o ukončení pracovného pomeru, je vylúčené, aby súd skúmal dôvody okamžitého skončenia pracovného pomeru, takýto úkon už totiž *de iure* neexistuje a bol nahradený iným pracovnoprávnym vzťahom založeným dohodou (9Cdo 196/2020). Pre súd tak v tomto prípade bol rozhodujúci len dôvod skončenia pracovného pomeru vyplývajúci z dohody, ktorý preskúmal a dospel k záveru, že nie je v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním žalobcu.

22. Dovolací súd uzatvára, že dovolateľom formulovaná dovolacia námietka má charakter námietky nesprávneho hodnotenia dôkazov a následne nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom ale takáto námietka nie je nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 CSP (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 9 Cdo 150/2020, 9 Cdo 219/2021).

23. Ďalej dovolateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom), v dovolaní vyjadril nesúhlas so záverom súdov o neexistencii príčinnej súvislosti medzi skutočnou škodou spočívajúcou v náhrade ušlej mzdy za neuskutočnený pracovný pomer v Španielsku a v náhrade mzdy svojho zamestnanca a náhrade trov obhajoby v trestnom konaní (vo vzťahu k tomuto nároku aj s neunesením dôkazného bremena) a vedením trestným stíhaním. Dovolateľ v tejto časti neuviedol, podľa ktorého konkrétneho ustanovenia Civilného sporového poriadku namietal správnosť týchto záverov a ktorý dovolací dôvod má na mysli. Dovolateľ uvádza všeobecnú charakteristiku nesprávností, ku ktorým podľa jeho názoru došlo v konaní pred odvolacím súdom (nesprávne a nedostatočné zistenie skutkového stavu, nesprávne vyhodnotenie dôkazov súdom s následkom nesprávneho právneho posúdenia veci), avšak nekonkretizoval právnú otázku, na riešení ktorej podľa jeho názoru odvolací súd založil svoje nesprávne rozhodnutie a ktorú by mal dovolací súd posúdiť a zodpovedať.

24. Dovolací súd zdôrazňuje, že dovolateľ je zo zákona povinný nielen uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne (a vyložiť, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia), ale tiež konfrontovať túto nesprávnosť s doterajšou rozhodovacou činnosťou dovolacieho súdu, lebo tomu patrí úloha zjednocovať rozhodovaciu činnosť súdov v civilnom konaní. Podľa toho je dovolateľ povinný vymedziť, v čom vidí splnenie predpokladov prípustnosti dovolania. Mal by teda uviesť, ktorý z predpokladov vymedzených v § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku je naplnený a prečo. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky a ako hodnotil dôkazy významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v citovanom ustanovení (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 9 Cdo 254/2020, 9 Cdo 284/2021, 9 Cdo 289/2020).

24.1. Práve povinné zastúpenie advokátom (resp. právnické vzdelanie dovolateľa) má garantovať bezchybnosť podaných dovolaní, pričom snaha advokátov by mala smerovať k tomu, aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne, s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť. Advokát týmto vymedzením začína svoj dialóg s najvyšším súdom ako najvyššou súdnou autoritou, a preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho posúdenia spornej právnej otázky (m. m. rozhodnutia Ústavného súdu SR sp.zn. IV. ÚS 15/2021, I. ÚS 330/2021, I. ÚS 440/2022).

25. Napokon dovolateľ namietal správnosť záveru odvolacieho súdu o nepreukázaní nezákonného postupu orgánov činných v trestnom konaní a prietahov v trestnom konaní, ktorý bol založený na aplikácii ustanovenia § 9 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z., za obdobie v čase účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. do 30. júna 2004. Dovolateľ mal zato, že nezákonný postup orgánov činných v trestnom konaní bol potvrdený samotným zastavením trestného stíhania voči nemu a nie je potrebné ho dokladovať potvrdením, resp. rozhodnutím orgánov činných v trestnom konaní o preskúmaní ich postupu. Je nepochybné, že dĺžka trestného konania 17 rokov je zjavne neprimeraná a obmedzujúca. Poukázal na odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiam sp.zn. 4Cdo 125/2019, 4Cdo 183/2009, 3Tdo 37/2017, 4MCdo 15/2009.

26. Z obsahového hľadiska sa dovolateľ v podstate pýta, či predloženie potvrdenia o pochybení orgánov činných v trestnom konaní, resp. rozhodnutia o preskúmaní ich postupu, je obligatórnou náležitosťou pre priznanie náhrady škody za nesprávny úradný postup v konaní v čase účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné.

27. Uvedená právna otázka by bola relevantná za predpokladu, že by bola výlučným dôvodom pre potvrdenie zamietnutia žaloby odvolacím súdom v tejto časti (t.j. v časti nárokov uplatnených počas účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.). Odvolací súd však svoje rozhodnutie v tejto časti neodôvodnil výlučne aplikáciou ustanovenia § 9 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. ale tým, že žalobca neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal existenciu predpokladu vzniku nároku na náhradu škody v podobe nesprávneho úradného postupu a príčinnej súvislosti s tvrdenou škodou, ktorý záver už prijal aj súd prvej inštancie (viď bod 23 rozsudku súdu prvej inštancie a bod 34 rozsudku odvolacieho súdu). Z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie vyplýva, že žalobca nevzniesol návrh na oboznámenie

vyšetrovacieho spisu, z ktorého by bolo možné posúdiť zložitosť a právnu náročnosť vedenej trestnej veci, pričom existenciu nesprávneho úradného postupu (vrátane) prietahov v konaní iným spôsobom nepreukázal.

28. Dovolací súd uvádza, že o otázku relevantnú z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP sa nejedná pri riešení otázky, či strana sporu (ne)unesla dôkazné bremeno, bremeno procesnej zodpovednosti za výsledok v spore, pretože záver súdu o tom, či strana sporu (ne)unesla dôkazné bremeno, ktoré ju v tom-ktorom spore zaťažovalo, spočíva v každom jednotlivom prípade (v každom jednotlivom civilnom sporovom konaní) na posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych skutkových okolnostiach, ktoré súd posudzuje v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov. Pri hodnotení dôkazov nemožno odvolaciemu súdu vyčítať pochybenia a preto ani nemožno polemizovať s jeho závermi, ktoré dovolatelia namietajú. Dovolací súd totiž nie je v rámci dovolacieho konania oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, keďže je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

29. Zároveň dovolací súd konštatuje, že rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré dovolateľ poukázal pri odôvodnení odklonu odvolacieho súdu od ustálenej judikatúry, sa netýkajú aplikácie ustanovenia § 9 ods. 2, 3 zákona č. 514/2003 Z.z., ani sporov o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánov činných v trestnom konaní podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb., ale nárokov na náhradu škody a nemajetkovej ujmy z titulu nezákonného rozhodnutia orgánu štátu v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. Závery týchto rozhodnutí preto nie je možné aplikovať na riešený prípad, resp. nie sú použiteľné vzhľadom na vymedzený právny problém v predjednávanej veci.

30. Obiter dictum. Dovolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že žalobca v tomto prípade nedôsledne rozlišuje medzi právnym titulom, z ktorého v žalobe uplatnil jednotlivé nároky, a z toho následne pramení aj jeho mylný záver o nesprávnej aplikácii ustanovenia § 9 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., resp. jeho názor, že k úspechu v spore mu postačovalo poukázať na nezákonné rozhodnutie o začatí trestného stíhania. Z obsahu spisu totiž vyplýva, že v tejto časti sa žalobca domáhal svojich nárokov nie z titulu nezákonného rozhodnutia v zmysle § 1 ods. 1 v spojení s § 5 zákona č. 58/1969 Zb., ale z titulu nesprávneho úradného postupu orgánov činných v trestnom konaní v zmysle § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. Obligatornou podmienkou vzniku nároku na náhradu škody podľa § 1 a § 5 zákona č. 58/1969 Zb. bolo podľa § 4 ods. 1 cit. zákona zrušenie napadnutého rozhodnutia pre nezákonnosť, resp. zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie od obžaloby (§ 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.) a v predjednávanej veci by tak veľmi zjednodušene povedané bolo postačujúce predloženie uznesenia o zastavení trestného stíhania voči žalobcovi. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na (ne)správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na výsledok trestného stíhania (3 Cdo 194/2010, 4 MCdo 15/2009). V prípade nároku na náhradu škody za nesprávny úradný postup tak, ako si ju uplatnil žalobca v spore, podľa § 18 zákona č. 58/1969 Zb., t.j. za nečinnosť, zbytočné prietahy, porušenie povinnosti úkon urobiť, vydať rozhodnutie v zákonnej, či primeranej lehote atď., už musí žalobca konkrétne preukázať, že zo strany orgánu štátu došlo k porušeniu pravidiel predpísaných právnymi normami pre postup štátneho orgánu pri jeho činnosti (6Cdo 115/2010, 3MCdo 18/2011, 3Cdo 71/2009). Ide spravidla o postup, ktorý s rozhodovacou činnosťou nesúvisí (6Cdo 115/2010) a škoda musí byť vyvolaná inou ako rozhodovacou činnosťou. Nevyhnutným predpokladom pre záver o tom, že postup orgánov činných v trestnom konaní bol nesprávny, je tak normatívne vyjadrenie „správneho úradného postupu“ a zistenie, že tento postup nebol zachovaný (3MCdo 18/2011). K tomu však nevyhnutne pristupuje povinnosť žalobcu nielen tvrdiť, ale aj preukázať, že k nesprávnemu úradnému postupu došlo, pričom súdy nižšej inštancie správne konštatovali, že bez potrebných dôkazných prostriedkov nebolo možné žalobcovi priznať úspech a konštatovať existenciu nesprávneho úradného postupu výlučne na základe rozhodnutia o zastavení trestného stíhania žalobcu.

31. Na záver dovolací súd poznamenáva, že ak by absenciu konkrétne a riadne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k vecnému posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017, 9Cdo/197/2020). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil

k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

32. Dovolací súd poukazuje v tomto smere aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. apríla 2022 sp. zn. I. ÚS 215/2022, ktorý uviedol, že „k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku ústavný súd považuje za potrebné dodať, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky.“ (I. ÚS 115/2020).“

33. Dovolací súd uzatvára, že dovolanie podané dovolateľom pre nesprávne právne posúdenie veci v danom prípade nezodpovedá požiadavkám z hľadiska vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 CSP v spojení s ustanovením § 421 ods. 1 CSP, keď ani v tejto časti dovolania dovolateľ nenastolil, nepomenoval takú právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ale iba spochybnil správnosť rozhodnutí súdov nižších inštancií, polemizoval s ich závermi a hodnotením dôkazov.

34. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

35. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovanej v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že náhradu trov dovolacieho konania jej nepriznal, lebo jej preukázateľne v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli (R 72/2018).

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.